

UNITARIUS-ERTESEITO

Szerkesztőség és kiadóhivatal:
Budapest, V. Koháry-utca 4. II.
Telefonszám: Lipót 974-24.
Minden pénz a lelkeszi hivatal címére
küldendő.

Felelős szerkesztő:
JÓZAN MIKLÓS
Munkatársak:
Botár Imre Buzogány Anna
dr. Csiki Gábor

Megjelenik havonként.
Előfizetési ára:
Egy évre 4 pengő

Torda: 1568.

HATÁRKÖVEK

Pozsony: 1848.

az unitárius egyház történetében. Ezekben a helyeken mondta ki az országgyűlés előbb Erdélyre, azután egész Magyarországra nézve, hogy **az unitárius vallás bevett vallás** (recepta religio).

TARTALOM.

A költő	==	Szerkesztő
Isten mindenütt	==	P. B.
Unitárius Missio Ház	==	Dr. Csiki Gábor
A tisztaság mint világ- törvény	==	Szabó István
Jelentés a debreceni Unitárius Imaház építéséről és felszenteléséről	==	K B.
Hirek		

Szerkesztőség és kiadóhivatal:
Budapest, V. Koháry-utca 4. II.
 Telefonszám: Lipót 974-24.
 Minden pénz a lelkeszi hivatal címére
 küldendő.

Felelős szerkesztő:
JÓZAN MIKLÓS
 Munkatársak:
 Botár Imre Buzogány Anna
 dr. Csiki Gábor

Megjelenik havonként.
 Előfizetési ára:
 Egy évre 4 pengő

Torda: 1568.

HATÁRKÖVEK

Pozsony: 1848.

az unitárius egyház történetében. Ezekben a helyeken mondta ki az országgyűlés előbb Erdélyre, azután egész Magyarországra nézve, hogy **az unitárius vallás bevett vallás** (recepta religio).

A költő.

„Mondjatok néki új éneket, énekeljétek nagy örömmel.”

Zsolt. XXXIII. 3.

Még életében emléktáblával jelölték meg egy magyar költőnek a szülőházát az Urnak 1928-ik esztendejében. Azt a helyet, ahol ébredezni kezdett a gyermeki lélek s ifjui álmok és ábrándok ködén átszötte-szövögette a jövőndő titokzatos képét. Valahol a Tisza partján áll az egyszerű hajlék, amelyre büszke önérzettel tekint a falu népe. Magyar falu: magyar ígéretfölde, ahová mindig visszaszállnak a honfoglalók, hogyha új hazát akarnak szerezni. Megcsendül a harang imára hívó szózata: olyan otthonos, mintha csak a miénk volna! Feltáruznak a templom kapui s ünnepi díszben özönlik be a sokaság, hogy megköszönje az Istennek a választott nép soha el nem muló, édes kiváltságát. Felzúg a zsoltár mennyei dallama: olyan ismerős, mintha csak a boldog gyermekkor áldott visszhangja lenne! Otthon vagyok én is ebben az egyszerű falusi környezetben s ünnepi szent örömeztölti bé egész valómat, amikor velök együtt zengem: „Mondjatok néki új éneket, énekeljétek nagy örömmel.”

Angyalszárnyon innen röptek szét s ide szállnak vissza megpihenni a szülői ház békés eresze alá a csendes dalok és halk melódiák, amelyek egy Isten szive szerinti költő és lelkipásztor gyermekies, tiszta lelkéből fakadtak. Egyik a családi éden zavartalan boldogságáról zeng, a másik a fiak és leányok zsenge gyarapodását kíséri ezer áldásával. Az egyik az imádott haza sorsán kesereg, a másik a régi dicsőség fényében fürdeti meg a magyar jövőndőt. Mintha mindegyik egy magyar nóta volna! Nincs abban a holt betűnek rejtett bölcsessége, amit csak nagy ügyel-bajjal lehet kihámozni. Az egész egy vidám életfilozófia, amely a maga bibliai kenetével, tősgyökeres magyarságával olybá tűnik fel ebben a zürzavaros, megbomlott világban, mintha csak egy hazajáró lélek volna.

Csendes dalok, hallgató nóták! a nagy magyar éjszakában csak annál nagyobb szükség van reátok. Csak zengjete! Csak zengjete! *Mondjatok néki új éneket. Énekeljete nagy örömmel!* Minden dalból, amely imába olvad át, dicsőség fakad az Isten nagy nevére. Minden dalból, amely elandalítja titkos bánatunkat, igaz boldogság ígérete csendül a századok mesgyéjén bujdosó népünkre.

Szabolcska Mihály ez a magyar költő, aki nem vágyik a mások babérrá. A hangos ünnepeltetést se szereti. Csak azt óhajtja, hogy úgy szeressük és becsüljük őt, a lant és biblia mesterét, mint ahogy ő szereti a magyar hazát s a föld népét, amellyel szívben lélekben egy példás, munkás életen át egybeforrott.

Szeressük a költőt. Vele együtt zengjük a múlt dicsőségét. Vele együtt sírjuk és zokogjuk a jelen keservét. S vele együtt higyjünk a feltámadásnak örök igéjében: „*Nem veszett el Hungária*”... Amen.

Szerkesztő.

Isten mindenütt.

(*Jacob Boehme, 1575—1624.*)

Fiacskám, nyisd ki szemeidet és lásd meg a magasságos Isten csodadolgait a természet roppant birodalmában. Fiacskám, hunyd le szemeidet és gyönyörködj a szabadság isteni törvénye szerint mindazokban a mélységes titkokban, amelyeket feltár előtted az égi kegyelem örökkévaló áldott világossága. Künn és benn ugyanaz a mindenség lelki képe, amely előtted kibontakozik. A változandó külső szín mögött — a változhatatlan örök valóság... Isten mindenütt.

Amig itt a földön élsz, betöltve emberi szent hivatásodat, bizonyára az isteni Gondviselés oltalma alatt munkálkodol és legjobb tehetséged szerint zugolódás nélkül végzed a reád bizottakat. És amit a természet és művészet körében lelked sugallatára felszínre hozol, az mind Isten dicsőségére szolgál. Mert akárhogy vesszük is, a nagy természet az Isten munkája, az ő kezének remeke, mint szintén a művészi ihlet is az ő lelkének áldott megnyilatkozása.

Ilyenformán mind a művészet, mind a ter-

mészet egyképpen hirdeti és napvilágra hozza a magasságos Isten csodadolgait, hogy az ő szentséges neve legyen mindenekben minden. Sőt mindez igazában véve arra vezet, hogy hovatovább mindinkább befelé tekints s a világtól elszakadva elmerülj az isteni kegyelem végtelenségében, holott égi fényben ragyognak a látható dolgoknak eredeti mintái és alakjai.

Maradj meg tehát állhatatosan a te Istened mellett, aki megjelentette magát neked és szállást vett magának a te kebledben. Dolgozz serényen, hogy két kezed munkája s fenkölt gondolataid nyomán szebb és boldogabb legyen ez a világ; s ezenközben a te gyermeki szíved megnyugvást talál az élő Istenben. Az Isten — lélek: lakozzál őbenne, imádkozzál és tégy mindent ennek az isteni léleknek sugallata szerint. Jusson eszedbe, hogy te is első sorban lélek vagy. Ez rajtad az isteni kép és hasonlatosság, amelyre teremtettél.

P. b.

Unitárius Misszió ház.

Budapest, IX. Rákos-u. 3.

Régi szép álmunk közeledik megvalósulás felé. Az Unitárius Misszió Házban IX. Rákos-u. 3. a templom és a gyülekezeti termek építésének munkája gyors tempóban folyik. Öt hosszú év óta várunk erre az alkalomra. Végre hosszadalmas és részben peres eljárás útján, az épületnek azt a részét, hová a templomot és a gyülekezeti termeket terveztük, sikerült felszabadítani, sőt nagy ádozatok

árán ugyan még a „Diák Otthon” számára is sikerült végre megfelelő helyiségeket biztosítani. Ha Isten segít, reméljük, hogy szent karácsony napja előtt a felszentelés ünnepét is megtarthatjuk.

Egy második szép diszes Unitárius templom az ország fővárosában. Mellette főiskolai „Diák Otthon” gyülekezeti termek és helyiségek, melyek egészen új, modern egyháztár-

sadalmi élet beindítására nyujtanak szép lehetőségeket! Örömmel, sőt ujjongva kell ezekre a nagyszerű vívmányokra gondolnia, minden unitárius embernek, ki egyházát és fáját szereti. Én azonban, kinek agyában az Unitárius Missió Ház gondolata eredetileg megszületett s ki azóta is minden erőmnek legjavát ennek a gondolatnak a megvalósítására fordítottam valahogyan nem tudok még most se egész szívvvel örvendezni dédelgetett tervem sikerének. Ugy vagyok vele mint a mesebeli királyleány, ki egyik szemével mosolygott és a másikkal könnyezett. Amint most itt ülök a nevezett épület egyik sarkában hallom a serény kalapálást s az építőmunka zaját, jól esik arra gondolnom, hogy a sok-sok töprengésnek és erőfeszítésnek ime megvan, meglesz a kívánt sikere. Ha azonban arra a körülményre gondolok, mely ezt az intézményt eredetileg életre hívta, szívem összeszorul, szemembe könny todul. Hiszen, ha nincs, ha nem jön az a rettentő katasztrófa, mely ősi hajlékától, drága hazájától fosztotta meg a székelyt, ha nem lett volna kénytelen több mint háromezer székely unitárius atyafi vándorbottal a kezében onnan az igézetes erdélyi kék hegyek közül új hazát keresve Budapestre vándorolni, az Unitárius Missió Ház, a második templom s a vele kapcsolatos intézmények gondolata — azt hiszem — senki agyában meg nem született volna. Akkor maradtam volna én is ott a Szamos partján s a Kolozsvári nagy templomban hirdetem volna tovább a szent igéket azoknak a kedves hiveimnek, akik közül nagyon sokan szintén hontalanná váltak s akik talán ép a most épülő templomban keresnek majd zaklatott lelküknek menedékhelyet. Akik ezt a templomot remélhetően majd benépesítik, maradtak volna akkor boldogan ott az ősi rögön. Csak az Isten tudja, de ő biztosan tudja az ő céljait, hogy miért járát ma velünk Golgotát. A mi sorsunk a hit, hogy most is javunkat akarja s a kötelezettség, hogy bölcs szívvvel éljük s megértsük a kemény, de bodogító leckét mit ma Ő magyarnak ad.

Isten a rosszat is jóra fordíthatja s az átokból is áldást hoz elő. Mindig tudtuk mi azt, hogy az Amerikai és angol unitáriusok velünk szemben igaz testvéri érzülettel vannak eltelve, de hogy ez a testvéri szeretet, melyet a háboru örülete se tudott megszakítani, akkora áldozatokra képes, mint amilyeneket ők a nehéz időkben anyaszentegyházunk és magyar nemzetünk érdekében hoztak, — arra eddig még csak gondolni se mertünk volna. Ez az áldozatkészség teremtette meg a legnehezebb időkben az Unitárius Missió Házat is. Drága szimboluma ez annak a testvéri viszonynak, mely minket angol és amerikai

hitrokonainkkal összeköt s amely viszony — amint azt már illetékes helyen is elismerik lehetővé tette azt, hogy az elesett nemzet igazságát legelsőként mi vigyük a művelt világ közvéleményének ítélőszéke elé! Önérzettel s az érette való áldozatkészség kötelességérzetével tekintszen tehát a Missió Házra s lépje át annak küszöbét minden igaz magyar unitárius ember!

Nem céлом, hogy a Missio Ház keletkezésének a történetét most itt részletezzem s azoknak a derék férfiaknak az érdemét, akik előbb merésznek látszó tervem megvalósításában külföldön és idehaza egyaránt megbecsülhetetlen segítséget nyújtottak, most itt méltasam. Erre majd később és talán megfelelőbb formában kerül rá a sor. Azok számára, akik még nem tudnák itt csak annyit jelzünk, hogy a diszes 407 négyszögöl terjedelmű háromemeletes épületet az Amerikai és Angol Unitárius Társulatok vették meg. Telekkönyvileg a maguk nevére jegyezték azt be, használatát, mint alapítványt, a magyar unitárius célok szolgálatára engedték át. A most folyó nagyon költséges, közel 100.000 pengős építkezést az amerikai és angol unitáriusok áldozatkészségén kívül Budapest székesfőváros nagylelkű támogatása tette lehetővé. Átérezve a Missió Ház munkájának úgy valláserkölcsei, mint nemzeti szempontból való fontosságát a székesfőváros az 1928, 1929 és 1930 évek folyamán egyenlő részletekben folyosítandó 72.000 P.-vel jött segítségünkre. Az első részletet már fel is vettük. A többit amerikai testvéreink előlegezték. Nem mulaszthatom el, hogy a főváros támogatásáért illetékes férfiaknak e helyen is a szent ügy nevében hálás köszönetet mondjak.

Most csak azt a munkakört kell még legalább röviden jeleznem, melyet ezután a Missió Háznak betölteni feladata lesz. Amint említettem már ennek az intézménynek a megteremtését az unitárius hivek lélekszámának megháromszorozódása tette szükségessé. Elsőrangú feladata tehát az lesz, hogy a budapesti unitárius egyházközséggel együtt működve azzal időről-időre közös programot készítve a Budapesten megszorodott hivek valláserkölcsei szükségletét ellássa s köztük a keresztény nemzeti gondolatot ápolja! A most épülő templomban, melynek belső berendezésében az ősi székely művészet is kifejezésre jut vasárnapokon és más ünnepnapokon d. e. 10 órakor rendszeres istentiszteleteket tartunk. A hivek intenzívebb lelki gondozása és az adminisztrációs teendők hatóságosabb ellátása céljából a főváros területe két parochialis körzetre oszlik fel, melyek közül az egyik előreláthatóan, IV. VIII. IX. X. ker. a Missió Ház gondozásának és adminiszt-

rálásának a körébe fog tartozni. Hasonlatos lesz ez az elrendezés a többi budapesti protestáns Egyházak gyakorlatához, ahol is az egység gondolatának szigorú megőrzése mellett a gyakorlati munka kívánalmait szerint a főváros területét különböző parochiális körzetekre osztják fel. A Missió Ház gondozása körébe esik a vidéken kisebb-nagyobb csoportokban élő unitárius hivek gondozása is, amely munkában Józán Miklós vikárius ur a Missió Ház lelkészének már eddig is hathatós támogatást nyújtott.

A Missió Ház egy „Diák Otthont” tart fenn, melyben egyetemi és főiskolai hallgatóinknak kíván megfelelő otthont biztosítani s vallásos és hazafias nevelést adni. Amíg így szegény sorsú, főképp székely ifjainkat tanulmányaik folytatásában támogatjuk, hasznos polgárokat kívánunk belőlük nevelni az Anyaszentegyház és a haza számára. Az Otthon berendezése súlyos anyagi gondok elé állított, kérjük az ifjuság barátainak a támogatását.

A Missio Ház falai között kívánunk állandó hivatalos helyiséget biztosítani az Unitárius Nőszövetség számára is, hogy nemes emberbaráti tevékenységét egyházunk szegényei javára még nagyobb térre kiterjeszthesse. A Missio Ház vezetősége fokozott mértékben érzi azt a kötelezettséget, hogy az Egyházaknak ma a szeretet igéjét, a templomi szószéken kívül künn az életben a társadalmi nyomor enyhítésében is kell hirdetniök és gyakorolniök. A sociális bajok orvoslásában a Missio Ház és a Nőszövetség együttes erővel igyekeznek majd dolgozni.

Közvetlen a kápolna mellett egy gyülekezeti termet nyitunk, mely lehetővé teszi azt, hogy egy-egy szeretet vendégség, vagy műsoros előadás keretében a fővárosban élő hivek, a templomon kívül egymással társadalmilag is érintkezessenek, egymást közelebbről megismerjék s időnkint egy pár kellemes órát együtt tölthessenek. Általában a modern kor követelményeinek megfelelő intenzívebb egyháztársadalmi élet számára kívánunk itt lehetőséget nyújtani úgy amint azt angol, főképp amerikai testvéreinknél láttuk. Nem akarjuk most itt részletezni, hogy ezzel kapcsolatban milyen tervek foglalkoztatnak. Reméljük, hogy nemsokára mindent gyakorlatban mutathatunk be.

Ha valami előre nem látott akadály a most gyors tempóban folyó építkezést meg nem gátolja, minden reményünk meg van, hogy az új templomot s a Missio Házban létesített összes más helyiségeket december hó elején a használatnak ünnepélyesen is átadhatjuk. A Missio Ház vezetősége előre megtesz minden intézkedést, hogy felavatás ünnepe, melynek jelentősége Angliára és Amerikára is ki-

terjed, méltó keretek között folyjon le. Hívünk támogatását és fokozott érdeklődését a dolog iránt e helyen is már előre felhívjuk.

Itt kell még megemlítenünk azt is, hogy részben névre szóló, részben pedig az Unitárius Értesítő hasábján általános felhívást bocsátottunk ki hiveinkhez, melyben adakozásra kértük őket a templom és egyéb helységek berendezése költségeinek fedezésére. Az a gondolat vezetett, hogy ha már amerikai és angol testvéreink érettünk olyan óriási áldozatot hoztak, hozzunk saját érdekünkben annyi áldozatot mi is, hogy legalább a belső berendezést a magunk buzgósága gyümölcsének mondhassuk. Voltak akik a felhívást megértették és megszivlelték s meglepő, hogy ezek közül sokan ép szegény sorsú hiveink sorából kerültek ki. Voltak azonban sokan, nagyon sokan, akik ezideig a felhívásra még nem válaszoltak. Ez alkalommal az alábbi kegyes adományokat van szerencsénk a szent ügy nevében hálával nyilvánosan nyugtázni.

Befizettek: A Kovács József 50 P.-t, Klein Géza 30 P.-t, Takács Ferenc 4 P.-t, özv. Jankó Józsefné 20 P.-t, Szabó Sándorné 5 P.-t, Somlyai Árpád 5 P.-t, Balázs Róza 10 P.-t, Balázs Julianna 10 P.-t, Balázs Rákhel 10 P.-t, Dimény Mariska 5 P.-t, Izsák Zsigmond 50 P.-t, Nagy Béla Sopron 5 P.-t, Koncz János Csepel 5 P.-t, Rend Aurél 5 P.-t, Faluvégi Áron 20 P.-t, Ráduly Jánosné 100 P.-t, Polgár Lipót 50 P.-t, Gyulai Tibor 100 P.-t, Májay Dezső 40 P.-t, (igéret 100 P.) László János 10 P.-t, Schey Ernő 60 P.-t, Burian Ferenc 10 P.-t, György Vilmos Szeged 100 P.-t, Csatkay Jenő Sopron 20 P.-t, Ujváry Lajos 40 P.-t, Vitéz Kozma Ferenc 100 P.-t, Sajó Antalné egy márványtáblát, Fürst Ödön és neje pedig egy urvasorai poharat és urasztali terítőt ajándékoztak.

Igéretet tettek: Tóth Albert egy ülőhely árára, Krieger Tamásné sz. Péterffy Julianna édesanyja emlékére egy templomi pad árában 100 P.-t, Péterffy Dávid emlékére pedig 20 P.-t, Tiboldy Gyula tanár pedig édesapja emlékére szintén egy pad árában 150 P.-t ígért. Dimény Mózes a szószék árához ígérete szerint 500 P.-vel fog nagylelkűen hozzájárulni, Vitéz Siménfalvy Tihamér az urasztalának a költségeit fogja fedezni, Dr. Kozma György Hódmezővásárhely az összes urasztali felszerelések: kelyhek, tányérok stb. ajándékozására tett áldozatkész ígéretet. Gyarmathy Mózes szintén szép ígéretet tett. Az Unitárius Nőszövetség és Bencédy Emma egy-egy urasztali terítőt helyeztek kilátásba. Józán Miklós egy diákszoba berendezését vállalta.

Meg kell jegyeznünk, hogy az adakozók között sokan vannak szegény munkásemberek, akik önmaguktól vonják meg keserves keres-

ményüket csakhogy a szent célra áldozhassanak.

Az itt felsorolt kegyes adományok és megajánlások végösszege azonban a tényleges szükséglettől, amely közel 20.000 P.-re megy, még nagyon messze áll. Reméljük azonban,

hogy ősükre és a szent ügyre gondolva nem-sokára, — ha részletekben is, meg fogják hozni áldozatukat azok is, akiknek neve még nem szerepel ezen a kimutatáson.

Dr. Csiki Gábor.

A tisztaság mint világtörvény.

Nemrégben egy „felvilágosult” barátommal beszélgettem. Nagyobbára erkölcsi témákról volt szó. Így jutottunk el beszélgetésünk folyamán társadalmi életünk sok visszás és szembeötlő jelenségéhez. Többek között úgy az egyéni, mint a családi életben észlelhető s egyre szélesebb mederben tomboló erkölcstelen életről cseréltük ki gondolatainkat. Ennél a témánál barátom — nem kevés meglepetésemre — a többség pártjára állt s azt igyekezett bebizonyítani előttem, hogy a házassági hűtlenség, az egyéni tisztaság s ehhez hasonló dolgok, nem is olyan égbekiáltó bűncselekmények, amelyeket elavult társadalmi formáink sok tekintetben érthetővé tesznek, vagy legalább is enyhítenek.

Mi ketten „egymás harcát megharcoltuk”, de a maggyőzést illetőleg, azt hiszem kevés eredménnyel. Tekintettel azonban arra, hogy végeredményben ez nemcsak kettőnk ügye s hogy az emberek életéből ítélve, az ő felfogását bizonyára többen is osztanák, helyénvalónak tartom, hogy ezt a kérdést itt a nyilvánosság előtt is kissé megvitassuk.

Ezekről a dolgokról különböző vélemények lehetnek, de egy dologgal mindenkinek tisztában kell lennie: Ugy az egyéni, mint a családi élet tisztaságát elsősorban nem szülői intelmek s nem a házassági esküformák parancsolják, hanem mindenekelőtt és fölött az a törvényszerűség, amely az egész universum életjelenségeiben egyformán megnyilvánul.

Ha a testembe idegen anyag kerül, amelyet megfelelő eszközök hiányában nem tudok onnan eltávolítani, idővel az élő orgánum kidobja, kiközösíti magából az idegen anyagot. Miért? — Mert annak az élő szervezetnek vitalis érdeke a tisztaság. Ha a folyóba idegen tárgy kerül, bizonyos távolságra a partra sodorja azt. Miért? — Mert az idegen anyag — mint szenny — akadály a víznek és folyásra kényszeríti. A nemesebb növényeknek kivétel nélkül életfeltételük a tisztaság. Az állatvilágban lépten-nyomon megfigyelhetjük a tisztaság ösztönszerű megnyilvánulását.

Magukon a bolygókon is végbemegy ez a folyamat, amennyiben — egyes teoriák szerint

— az ugynevezett holdak, mint tisztulási sálakok váltak le a központi bolygókról. Ezért az előbbieken fejletlenebb, az utóbbiakon pedig magasabbrendű élet tenyészik.

Látjuk tehát, hogy mindenütt és mindenben ugyanaz a törvényszerűség működik. Ezt tapasztaljuk a rajtunk kívül álló világban. Vajjon mit találunk az egyéni és társadalmi élet vizsgálatánál?

Szeretjük a jellemes embert. És mi a jellem? — Erkölcsi tisztaság. Boldogok vagyunk, ha béke és szeretet honol keblünkben. És mi ez a harmonia? — Lelki tisztaság. — Élvezzük és szeretjük a szellemi emelkedést, mert tisztább régiókba visz az út. Gyönyörködünk gyermekeink tiszta életében és sokszor el nem viselhető fájdalmat okoz gyalázatuk. Aki tud imádkozni, az már lelki kényszerből teszi azt, mert jól esik újra és újra fölemelkedni az abszolút tisztaság légkörébe. Egész világunk, lényünknek minden nemesebb része a tisztaság után vágyódik. S ebben a nagy és szent nostalgianak megfelelően a földi élet legértékesebb kincseiről: az egyéni és családi élet tisztaságáról? Nem, nem lehet! Sokan megfélemlenek róla, hisz a pillanat örömei csábítóbbak a magasba vivő út fáradságainál. Az érzékiség mámorá lükettőbb, mint a lélek dallama... De mindenki életében egyszer megjelenik a nagy döbbenet: helytelenül éltem! És keresni fogja ismét azt a tisztaságot, amelyet elhomályosított s amelyt oly sok könnyel kell majd ismét tündöklővé tenni...

Tudatára ébred annak a nagyjelentőségű ténynek, hogy *Isten törvényekkel kormányozza ezt a világot s Neki egyik legnagyobb törvénye a tisztaság.*

Tehát törvénnyel állunk szemben, mégpedig világtörvénnyel! Itt már egész világosan látható a bűn és bűnhődés nagy okozati összefüggése. Kettős érdekünk is parancsolja, hogy az örök törvényt megtartsuk. Először azért észszerű a törvénynek engedelmeskedni, mert a törvény örök, változhatatlan, mi pedig nagyon is törékenyek és változóak vagyunk. Nyilvánvaló tehát, hogyha az időleges, gyenge lény összeütközésbe kerül az örökkévalóság-nak egy fundamentalis részével, akkor ebből

csak tragédia fejlődhetik ki, amely tragédiában a szenvedő fél kizárólag csak a gyengébb lehet.

Ezt az igazságot még a legrealisabban gondolkodó ember is beláthatja.

Másodszor azért érdekünk a törvénynek engedelmessé válni, mert minden mulandó voltunk mellett is van egy részünk, amely szintén örökkévaló: a lelkünk. Ha tehát a lelkünk örökké él és mi komolyan hisszük ezt, akkor szintén evidens érdekünk, hogy az örökkévaló törvénnyel ne kerüljünk összeütközésbe.

Mert, ha örökké létező úgy a törvény, mint a lélek, akkor ez a két változatlan valóság csak közös tulajdonsággal rendelkezhetik. Minden örökkévalónak közös bélyege a tisztaság. Ha tehát hiszünk lelkünk örök életében, legfontosabb kötelességünk felruházni őt a változhatatlanság jegyével: a tisztasággal.

Tesszük-e, vagy nem tesszük: a mi dolgunk. De ne feledjük el, hogy a törvény semmilyen teremtett lény kedvéért nem változik meg. Tehát nekünk kell megváltoznunk.

Szabó István.

Jelentés

a debreceni unitárius Imaház építéséről és felszenteléséről.

A debreceni Leányegyházközség megalakítása (1921.) után a hivek lelkében — kiolt-hatatlanul égett a vágy, hogy a nagy örök-hagyó — néhai Szabó József intencióinak megfelelőleg a Hatvan uccai házasteleknek — általa kijelölt részére — felépíthessék az Imaházat. Takarékos gazdálkodás mellett pár év alatt sikerült a tanyabirtok és házjövendelméből több mint 11.000 pengőt megtakarítani s az építéshez szükséges hiányzó összeget kölcsön útján előteremteni. Így a hivek vágya — óhajta — hamarabb megvalósulhatott, mint azt remélni lehetett. Az egyházközség vezetősége 1927 év október 3.-tól 1928 év június hó 7-ig a csinosan izlésesen be is rendezett és jól felszerelt — télen fűthető — Imaházat felépítette. Az Imaház és mellé épített gondnoki-szoba — mely hitoktatás céljára is szolgál — meg egyházfi-lakás építkezési és berendezési költsége 34.843 pengő 41 fillért tett ki. Az Egyházközség a költségeket részben megtakarított pénzéből (11.717.11 p.) részben kölcsönből (20.000 p.) részben pedig adományokból fedezte. E célra adakoztak: Debrecen szab. kir. város: 2.000 pengő. — Vallás és Közokt. miniszter ur öngyméltósága: 500 p. — Józán Miklós vicarius úr 106.30 pengő. — Szentjobbi Szabó Kálmán ny. ref. tanító 5 p. — Debreceni Pénzintézetek 515 P.-t.

Felszerelési tárgyakat ajándékoztak:

Dr. Kövendi Weress Lajos és Dr. Imreh Dénes egy-egy darab ezüst urasztalipoharat 120-90 pengő, ótordai Székely János és családja urasztali és szószék terítőket (7 drb.) 350 pengő, Oborzil Gyula ezüst keresztelőkészletet (pohár és tálca) 80 pengő értékben. Egy darab ezüst urasztali kanna és kettő darab tálca beszerzésére kisebb-nagyobb összegeket adományoztak: Egyed János, Zsigmond József, Lőfi Jenő, dr. Fráter Pálné, Biró István, dr. Mikó István, Br. Orbán Bódog, Szász István, Somlyay Kálmán, dr. Nagy Barna, Nemes Dénes, Kelemen Béla, Kemény Já-

nosné., Raffay Dániel, Péterffy Lajos, Derzsy Kálmán, Tóth Albert. Az adakozók neveit az Egyházközség aranykönyvében s a nagy hagyományozó emlékét — még külön is — az Imaházban — a papiszék fölé — a falra helyezett márványablak örökítettük meg a következő szavakkal: „örökhagyó debreceni Szabó József és testvére Zsófia élőkövek gyanánt építették bele magukat ebbe az Imaházba. Áldott legyen emlékük.”

És most még emlékezzünk meg arról a fenséges, szívet-lelket gyönyörködtető, könnyeket fakasztó — felemelő felszentelési ünnepségről, mely 1928 június hó 7.-én folyt le. Az ünnepségen nem csak a Csonkaországi unitárius egyházközségek képviseltették magukat, de ott volt erdélyi unitárius testvéreink képviselője is dr. Ferenc József személyében. És ott voltak az összes debreceni egyházak — világi hatóságok fejei — képviselői is. Kitüntető megjelenésükben — a megbecsülés — a megértés jelét láttuk. A gyülekezeti ének után Biró Lajos gyönyörű — megható hangú imája következett „Boldogok vagyunk, hogy imádkozhatunk, mint otthon. Legyen ez a templom a békesség temploma.” Az Iparos dalárda precíz énekszámát Józán vicarius úr tartotta meg szentelési beszédét, melynek alapját apostolok cselekedetei könyvének 20. rész 33. verse képezte. Lelkéből a hallgatóság lelkéhez beszélt, mely zsufozásig töltötte meg az Imaházat s igen sokan a nyitott ablakon át — az udvarból hallgatták végig a szertartást. Meggyőzőerejű szónoklatával — hatalmas érvekkel alátámasztott mondatai — megállapításával szuggesztív erővel nyugtázta le és ragadta magával a hallgatóságot. Rövidség kedvéért az alábbi részeket ragadjuk ki beszédéből:

Ugy érzem, mintha én is valami alakban a Pál apostol szerepét vállaltam volna köztetek. Évek óta jártam én ide, mielőtt ez a bujdosó gyülekezet itt megalakult volna —

folytatta Józan püspök. — *Ime itt áll az Urnak hajléka, az Ő dicsőségére szentelve, a békesség ezen hajléka, amelyben mély hállával és örömmel fogjuk mindég üdvözölni, akik testvéri jobbot nyújtottak nekünk, akik segítettek, akik megmutatták, hogy ezen szétdarabolt hazában is felemelő magyarnak és testvérnek lenni!*

Józan püspök áldást mondott és a következő szavakkal fejezte be gyönyörű szentbeszédét:

„Békesség hajléka, állj az idők végéig, békesség oltára, fogadd mindenkor megbocsátó szeretettel, akik tehozzád járulnak! Állj Sionom! állj büszkeségben, Istennek dicsőségére, embernek szolgálatára, magadnak üdvösségére! Áld meg Istenem a keresztet is, amelyet hordoztunk, amelyet a vállunkra tettél, hogy általa szentebekké legyünk!”

Józan püspök mély hatást keltő beszéde közben szem nem maradt szárazon, amikor az otthonukból elüzött voltokról emlékezett meg.

...Mi nem is itt vagyunk ezen pillanatokban, mi a Hargitta talpánál vagyunk... ott szedjük a virágokat, mi a Székelykő lábánál vagyunk és Isten lelkét idézzük!...

Ezután dr. Ferencz József, a kolozsvári unitárius egyház gondnoka tolmácsolta megható szavakkal az erdélyi unitárius testvérek üdvözlését és szeretetét. Kegyeletes szavakkal

emlékezett meg az örökhagyó Szabó Józsefről.

A Debreceni Iparos Dalegylet szép ének-száma után dr. Csiky Gábor missziós lelkész mondott úrvacsorabeszédet. Mélyen szántó gondolatokban, gyönyörű hasonlatokban emlékezett meg az úrvacsora jelentőségéről. A beszéd után úrvacsoraosztás volt, amelyet Józan Miklós püspök végzett.

A lélekemelő templomszentelési ünnepséget a Himnusz eléneklése fejezte be. Megható volt, amint ezek a sorsüldözött hazájavesztett, bujdosó székelyek könnyes fohásza fölszárnnyalt az Ég felé...

...megbűnhődte már e nép a múltat s jövőt!”

Ugy a szentelést megelőző ismerkedési vacsorán, mint a szentelés utáni banketten — a város előkelőségei — a társadalom színe-java — valláskülömbőség nélkül jelent meg s az a meleg szeretetteljes hangulat — mely az egész diszes társaságot órákon át eltöltötte és együtt tartotta s az a szivből fakadó és szivhez szóló sok szép pohárköszöntő, mind azt mutatják, hogy a debreceni unitárius egyház nem csak az Imaházában építette fel a béke és szeretet hajlékát, hanem a békét, a szeretetet, a megbecsülést mások meggyőződéseinek tiszteletét képviseli és bírja a kálvinista Róma társadalmában is. Adja Isten, hogy jövőben is úgy legyen.

K. B.

HIREK.

Telefonszámunk: Lipót 974-24.

Igazgató Tanács f. évi szeptember 28.-án tartott rendes ülésén dr. Mikó Ferenc államtitkár afiát, mint főgondnokhelyettest egyhangú lelkesedéssel világi elnökévé választotta. A magyarországi unitárius hivek nevében jóleső örömmel üdvözöljük az új vezért díszes állásában s az ősi családi tradíciók nyomán szép reményeket fűzünk az ő közhasznú működéséhez.

Istentiszteletet tartunk a fővárosban a Koháry-uccai templomban minden vasárnap d. e. 11 órakor. Debrecenben minden hó első vasárnapján d. e. 10 órakor a Hatvan ucca 24 sz. új imaházban. Pestszentlőrincen az Állami telepen a kulturházban minden hó utolsó vasárnapján d. e. 10 órakor.

Angol óra haladóknak. Folyó hó 23.-ától kezdve minden kedden dr. Csiky Gábor azoknak, akik az angol nyelv alapelemeit már ismerik a nyelv gyakorlására ingyenes angol órákat tart d. u. 5-7-ig az V. Koháry-u. 4. I. em. 8. az Egyházközség Tanácstermében. Jelentkezni lehet a Koháry uccai lelkészi hivatalban d. e. 9-12.-ig.

Angol Club. Minden hónap utolsó péntekjén d. u. 5-6-ig az V. Koháry u. 4. sz. I. e. 8. Tanácsteremben angol társalgás lesz a nyelv gyakorlása céljából. Minden angolul tudó hívünket meghívjuk és szívesen látjuk.

Ezüstlakodalom — Házszenelés. Kail János és neje Demeter Amália afiai szeptember hó 23.-án ünnepelték Soroksárpéterin házasságkötésüknek 25.-ik évfordulóját. Ezzel az alkalommal kérték Istennek áldását ujonnan épített házukra is, amit a Nyikó mentén Alsósiménfalván elveszített házitűzhelyük helyett emeltek menedékkül öreg napjaikra.

Az egyházi szertartást Barabás István budapesti lelkipásztor végezte. A kedves székely társaság igaz testvéri szeretettel osztozott a házastársak boldog örömeiben. Isten vezérelje az Ő kegyelméből őket az aranylakodalom felé!

A hitoktató lelkészek kéri azon tanítványaikat — volt tanítványaikat is —, akiknek „Unitárius Kis Tükör” című hittankönyvük van és már nincs szükségük reá küldjék be a Lelkeszi hivatalba. Tanulótársaikon segítenek így, mert tankönyvhöz juttatják őket.

Segítsük a szegény gyermekeket. Sokan vannak unitárius iskolás fiaink és leányaink között olyanok,

akiknek szülők nagyon szegényes helyzetben élnek. Jön a tél... jönnek a hideg fagyos napok... Nincs meleg ruha... nincs cipő... Pedig az iskolából nem lehet elmaradni, mert tanulni kell... ruha nélkül is... cipő nélkül is... tanulni oly jó. Szeretettel kérjük hűveinket, akiket a jó Isten bővebben áldott meg, gondoljanak a szegényeinkre. Isten azért adott nekik, hogy ők is adhassanak testvéreiknek. Ilyen irányu adományokat kérjük a Lelkészi Hivatal címére küldeni.

Őszi hálaadó ünnepen szeptember 23.-án a Koháry uccai templomban az Istentisztelet keretében hűveink mintegy kétszázan vettek urvacsorát. Együtt imádkoztunk, hogy megköszönjük a mi égi Atyának az Ő sok jóságát s hálát adjunk mindazokért, ami velünk történik az Ő akarata szerint. Az urvacsorai kenyeret és bort Józán Miklósné adta.

Missiói utak során vidéki hűveink is urvacsorát vettek az őszi hálaadó Istentisztelet keretében: Miskolcon szeptember 30.-án az evangélikusok templomban; Szolnokon október 7.-én a református templomban és Debrecenben szintén október 7.-én az új Unitárius Imaházban (Hatvan-u. 24.), október 21.-én Kaposváron részesülnek hűveink a kenyér és a bor áldásában.

Debrecenből vettük a következő örömdetes híreket. A kis Unitárius Egyházközség új templomban az őszi hálaadó ünnepen 47-en vettek urvacsorát s Istentisztelet után közgyűlés volt. A közgyűlés új tisztikart választott. T. gondnok Székely János. Gondnok: Kelemen Béla; jogtanácsos: dr. Imreh Dénes; Jegyző: Somlyai Kálmán; Pénztáros: Derzsi Kálmán. Presbiterek: Átyim István, Egyed János, Fekete Gyula (Ujfehértó); dr. Mikó Gyula, Mikó István, Nemes Dénes, Oborzil Gyula (H. szoboszló), Patakfalvy Károly (Nyiregyháza) Péterffy Lajos, dr. Weress Lajos, Nagy Jenő, Sigmond Jenő. Az Egyházközség új vezetőségét unitárius élet és munka szeretettel köszöntjük s Istennek áldását kérjük rájuk. Közgyűlés után megalakították a D. F. E. fiók Egyesületét, melynek elnöke lett Székely János; al-elnökök: dr. Fráter Pálné, dr. Weress Lajos, dr. Mikó Gyula és Egyed János; titkár Mikó István; ellenőr: Patakfalvy Károly. A Dávid F. lobogója alatt Istennek lelke vezérelje a fiatal egyesületet buzgó törekvésében.

Egyházi Főtanácsi gyűlése lesz az Unitárius Egyháznak f. évi november 18.-án Kolozsvárt. A főtanácsi gyűlés egyik jelentős pontja az új püspök ünnepélyes beiktatása és az Unitárius Teológiai Akadémián egy tanári szék betöltése lesz. Egyházunkat dr. Csiki Gábor missiói lelkész fogja képviselni.

Nőszövetségi gyűlés volt f. hó 10.-én az Egyházközség Tanácstermében. A nyári napok után ez volt az első ugynevezett nagygyűlés a dolgozó Nőink körében. Józán Miklósné Főtisztelendő asszony vezette a gyűlést, mely beszámolt a múlt évnek munkáiról,

küzdelméről és a jövő évre Barabás Istvánné tiszteletes asszonyt kérte fel az ügyvezető elnöki tisztség betöltésére. Jólesik a mi szívünknek érezni azt, hogy unitárius asszonyaink életünk komolyságához méltóan kikövetelik és kiküzdik maguknak a részt a legszebb munkából: a misszióból és örvend a mi lelkünk, az ő áldásos munkájuknak.

Teaestélyt tombolával egybekötve rendez f. év november 4.-én a Nőszövetség a „Művészet és művelődés” kör Ferenc-körut 29. sz. helyiségében. Ezúton is föl hívjuk hűveink figyelmét erre a teaestélyre, mert annak minden jövedelmét egy urasztali terítő elkészítésére fogja fordítani a Nőszövetség a most épülő Rákos utcai templom számára. A nemes célra bármily csekély pénzadományt, élelmiszert, süteményt, vagy tombolatárgyakat hálás köszöntettel vesz az Egyesület. Pénzadományokat Polgár Lipótné (VIII. Práter utca 9.), vagy Pethő István lelkész (Koháry-u. 4.) címére kérjük, legkésőbb november hó 3.-ig; A természetbeli adományokat pedig november 4.-én délelőtt 11 órától kezdve veszi át az Egyesület a teaestély helyiségében. A szép és nemes cél megvalósításához hozzájárulni Istennek tetsző dolog. A Nőszövetség mindenkit meghív és szívesen lát az estélyre, amelyen Rosenberg Augusztia fog előadást tartani.

A Protestáns diákmenza e helyen is köszönettel nyugtazza a következő adományokat: Vallás és Közokt. Minisztérium 1.500 P., Népjóléti Minisztérium 6.500 P., Sándor Gyula 10 P., Fentős Ferenc Tokod 65.50 P., Nograd és Hont vármegyék 138 P. Ref. Egyh. Gazd. Hiv. Bpest 133.30 P., dr. Ravasz László Barra J.-ért 25 P., Dr. Ravasz Lászlóné Mészárosért 16.10 P., Sándor Gyula 10 P., Orosházi járási főszolgabíró 106.82 P., dr. Finánczy Ernő egyet. rektor 400 P., Esztergom főispáni hiv. 30.32 P., Békés vm. 500 P., Preszely Elemér főispán 500 P., özv. Vincze Istvánné 25 P., összesen 9960.04 P. Midőn az adományokról megemlékezünk kérjük az egyetemi tanulóink további segítségét.

A Kolozsvári D. F. E. kebelében működő Nőszövetség is f. hó 2.-án megkezdte munkásságát: Mint a múlt években, ez évben is tudományos és ismeretterjesztő előadásokat rendez minden héten: Az előadások során: Kelemen Lajos, gr. Bethlen Györgyné, Kovács Dezsőné, dr. Koleszár László, dr. Várady Aurél, dr. Roska Márton, dr. Ligeti Ernő, dr. Veress Ferenc fogják a hallgatóságot gyönyörködtetni és tanítani előadásaikkal. A lélekművelést és nemesítést szolgálják ez előadások. Erdélyi asszonyaink közös munkásságának ez a legszebb része: a jó Isten segítse őket!

Emlékezés! — mégegyszer az unitárius gyermekek balatoni, nyaralásáról. Örömmel vettük a Zsófia szanatórium tudósítását a nyaralás eredményéről, mely számokban és sulyban kifejezve jelenti, hogy gyermekeink együttesen a Balaton mellett töltött idő alatt 74 kg. és 70 dkg.-t gyarapodtak.

Testi erő ez a súly a megkezdett iskolai évre a lélek gyarapodására. Emlékezésünk legyen segélykiáltás a jövőre. Egy új nyárra, új nyaralásra, új gyarapodásra... Építsük a jövődöt gyermekeink felkarolásával.

Október 31.-én a Reformáció emlékére, d. e. 11 órakor a Koháry-uccai templomban ifjusági Istentisztelet lesz, melyre minden unitárius tanuló köteles eljönni. Az Istentiszteleten a szolgálatot a hitoktató lelkészek végzik. Hívünk e helyen is szeretettel kérjük: jöjjenek gyermekeikkel együtt, hogy közös imádságunk erőforrás legyen egy szebb és boldogabb jövődöre.

A Magyar Protestáns Nők Országos Szövetsége 1928 okt. 16-21-ig a pesti Vigadóban rendezi V. orsz. női munka kiállítását, melyre ez uton is meghívja az érdeklődőket. Ezen kiállításon 21.-ére (vasárnap) a „buffet” vezetését a budapesti Unitárius Nők Szövetsége vállalta.

Országos Bethlen Gábor Szövetség közös protestáns ünnepet ül a Reformáció emlékére október 31.-én (szerda) este 6 órakor a pesti Vigadóban és a Sándor-utcai régi képviselőházban. Szeretettel meghívjuk hívünket erre a testvéri szent találkozóra.

Hivatalos órák: D. e. 9-13-ig.

Esketést, keresztelést, temetést egy nappal előbb

kell bejelenteni. Ezt saját érdekében mindenki tartsa szem előtt.

Lakásváltozás esetén egy levelezőlapon kérjük az értesítést az új címről, hogy lapunkat pontosan kézbesíthessük.

Ha egy családban betegség, vagy egyéb baj támad, ha valamely család tagja kórházi ápolás alá kerül, hozzátartozói levélben vagy telefonon értesítkezik, hozzátartozói levélben vagy telefonon értesítkezik, enyhítsük testi-lelki fájdalmát, szenvedő testvérünknek.

Pénztári órák a budapesti lelkészi hivatalban d. e. 9-től d. u. 3-ig. Adót, előfizetést, adományt átvesz Gál Miklós pénztáros.

Halottaink.

Kalivoda Ferencné szül. Kricza Ilona (Toroczkó) 58 éves korában Budapesten elhunyt. Nyugalma legyen csöndes, emléke áldott!

Horváth Ilonka 17 éves korában meghalt. Istennünk lelke őrzi ifju szép álmait s csöndes pihenését!

Özv. Szöke Ferencné (apácai születésű) 57 éves korában elhunyt. A szenvedések után legyen békés nyugalma s édes pihenése!

